

маченко відносить Рудлінга до «нового покоління американських науковців» (с. 23), потім називає його канадським дослідником (с. 26). Насправді Пер Андерс Рудлінг (Per Anders Rudling) за походженням швед, який учився і працював певний час у США, Канаді, Німеччині, а наразі — професор Лундського університету (Швеція). Павло-Роберт Магочій помилково названий Могочій (с. 97). Авторка подає його канадійцем українсько-го походження, хоча він уроджений американець, котрий працює останній час у Канаді (с. 70) і може зватися американо-канадським науковцем. Як, до речі, Дж.-П. Хімка — народився і вчився у США, має американське громадянство, але тривалий час живе і працює в Канаді.

Загалом же монографія Я. Примаченко є результатом багаторічної праці, присвячена вона надзвичайно важливій і мало розробленій темі, має велике наукове і практичне значення. Написана книга доброю літературною мовою, легко читається. Отже, рецензована монографія заслуговує на позитивну оцінку. Не маємо сумнівів, що книга авторки не тільки знадобиться професіоналам-історикам, але й зацікавить широке коло читачів.

В. М. Осташикіна

НОВІТНЯ ЛІТЕРАТУРА НА ДОПОМОГУ У ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ»

Вивчення у вищій технічній школі навчальної дисципліни «Історія України» — важлива складова гуманітаризації й гуманізації вітчизняної системи технічної освіти, позаяк історія вчить людину творчо опрацьовувати і критично переосмислювати багатство світового досвіду, засвоювати його уроки, формувати на цій основі власні переконання, громадянську позицію, здобувати навички й уміння, необхідні для подальшої практичної діяльності, спираючись на загальнолюдські цінності.

Наявна вже багато років поспіль у навчальному процесі в НТУУ «КПІ» дисципліна «Історія України: соціально-політичні аспекти» має на меті сприяти формуванню в студентів історичної свідомості, тому, щоб вони засвоювали знання про основні етапи, процеси та події в історії України з давніх часів до сьогодення в контексті основних тенденцій розвитку світу.

Навчальний курс побудовано за проблемно-хронологічним принципом, тож його матеріал систематизовано за чотирма модулями «Історичний поступ української держави», «Етнічний та етнополітичний контекст української історії», «Соціальні структури і соціальні відносини в українському суспільстві в історичному контексті», «Історичні аспекти розвитку культури українського народу».

Зрозуміло, що для якнайкращого засвоєння дисципліни студентам, окрім активної роботи під час лекцій та семінарських занять, особливу увагу слід приділити й самостійній роботі — передусім опрацюванню якнайширшого масиву новітньої наукової літератури з тем, які вивчаються. Сподіваємося, що тут у нагоді стануть — причому не тільки студентам, але й викладачам, котрі вдосконалюють зміст навчальних програм, лекційний матеріал — пропонований перелік новітньої історичної літератури, котра побачила світ в Україні у 2014–2015 рр.

У списку — документальні збірники, довідники, монографії, автореферати кандидатських і докторських дисертацій. Уся ця література є цілком доступною: почасти в бібліотеці НТУУ «КПІ», повною мірою — в найбільших публічних бібліотеках України, часто її також представлено і в мережі Інтернет. Це стосується, скажімо, авторефератів дисертацій, котрі можуть бути цікавими для ознайомлення з найновішими досягненнями гуманітарного наукового знання.

Літературу в бібліографічному списку подано в алфавітному порядку, хронологічно вона охоплює період з найдавніших часів до сьогодення. Звичайно, представленими тут роботами перелік новітніх праць на історичну тематику не вичерпується. Тож ми сподіваємося в наступних випусках часопису «Сторінки історії» його продовжити. Стосуватимуться бібліографічні описи найрізноманітніших аспектів історичного минулого нашого народу.

Бібліографічний перелік літератури охоплює комплекс проблем, які так чи інакше вписуються в ширшу тему «Історичний поступ української держави».

1. Анісімова О. С. Діяльність органів самоврядування в містах Криму (1785–1870 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Анісімова О. С. — Чернівці, 2014. — 20 с.

2. Базалук О. Война в Украине. Репортаж из горящего Киева. Два кровавых февральских дня / Базалук О. — К. : МФКО, 2014. — 23 с.

3. Барабаш Ю. В. Інфраструктура Донбасу у 20-х рр. ХХ ст.: зміни в соціально-виробничій сфері: автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Барабаш Ю. В. — Дніпропетровськ, 2015. — 35 с.

4. Башли М. І. Провінційне дворянство Херсонської та Бессарабської губерній (1861–1907 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Башли М. І. — Переяслав-Хмельницький, 2015. — 22 с.

5. Безотосний М. Т. Національна ідея, культура і українська державність : бібліогр. показн. наук. і публіц. пр. / Безотосний М. Т.; [авт. вступ. ст. Шейкос. В.]. — Полтава : РВВ ПДАА, 2014. — 18 с.

6. Бортнікова А. В. Становлення і розвиток міського управління на Волині в ХV–ХVІ ст.: автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01. Історія України / Бортнікова А. В. — Дніпропетровськ, 2014. — 40 с.

7. Бузина О. А. Союз плуга и трезуба. Как придумали Украину / Бузина О. А. — К. : Арий, 2014. — 495 с.

8. Васильєв В. Ю. Політичне керівництво УРСР і СРСР: динаміка відносин центр-субцентр влади (1917–1938) : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Васильєв В. Ю. — К., 2014. — 39 с.

9. Вітюк О. О. Миське самоврядування на Поділлі в добу Української революції 1917–1920 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Вітюк О. О. — Кам'янець-Подільський, 2014. — 20 с.

10. Волос О. В. Діяльність земств Херсонської губернії в галузі сільського господарства (остання третина XIX — початок XX століття) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Волос О. В. — Запоріжжя, 2014. — 20 с.

11. Гаврилишина Н. А. Рід Кочубєїв в історії Лівобережної Гетьманщини (середина XVII — кінець XVIII ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Гаврилишина Н. А. — К., 2014. — 16 с.

12. Галатир В. В. Формування та функціонування місцевих органів державної влади в Правобережній Україні у період Гетьманату П. Скоропадського : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Галатир В. В. — Черкаси, 2014. — 20 с.

13. Герасимчук О. М. Реалізація столипінської аграрної реформи в Чернігівській губернії (1906–1917 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Герасимчук О. М. — Чернігів, 2014. — 20 с.

14. Гребенюк О. І. Створення та діяльність Ради Народних Міністрів Української Народної Республіки (січень — квітень 1918 р.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Гребенюк О. І. — К., 2014. — 20 с.

15. Горелик Ф. Б. В чем причины гибели СССР? / Горелик Ф. Б. — 2-е изд., доп. — Луганск : [б. и.], 2014. — 215 с.

16. Дегтярьов С. І. Чиновники цивільних державних установ України (кінець XVIII — перша половина XIX ст.): соціокультурний рівень, система заохочень і покарань : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Дегтярьов С. І. — К., 2015. — 39 с.

17. Демешко Ю. О. Участь купецтва в реалізації імперського управління в Південній Україні в дореформений період : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Демешко Ю. О. — Переяслав-Хмельницький, 2014. — 20 с.

18. Діяльність місцевих органів державної влади на Правобережжі у добу Гетьманату Павла Скоропадського : зб. док., матеріалів та світлин / упоряд: Галатир В. В., Олійник Ю. В., Павлунішена Т. Д. ; редкол.: Лозовий В.с. (наук. ред.) та ін. — Хмельницький : Мельник А. А., 2014. — 309 с.

19. Журавльов Д. В. 100 ключових подій української історії / Журавльов Д. В. — Х. : Клуб Сімейного Дозвілля, 2014. — 398 с.

20. Зайцев О. Ю. Український інтегральний націоналізм (1920–1930-ті роки): генеза, еволюція, порівняльний аналіз : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Зайцев О. Ю. — Львів, 2014. — 36 с.

21. Засипко М. В. Політична і соціально-економічна діяльність Данила Апостола : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Засипко М. В. — Івано-Франківськ, 2015. — 16 с.

22. Земерова Т. Ю. Історія України. Основні події історії України. Політичний, економічний і культурний розвиток. Хронологічна таблиця : [посібник] / Т. Ю. Земерова, І. М. Скірда. — Х. : Співак В. Л. : Весна, 2014. — 511 с.

23. Історія України. Комплексний довідник / [уклад.: Воропаєва В. В. та ін.]. — Вид. 5-те, допов. та перероб. — Харків : Весна : Співак В. Л., 2014. — 703 с.

24. Капелюшний В. П. Українська національно-демократична революція 1917–1921 рр. : лекція / Капелюшний В. П. ; [за заг. ред. А. П. Коцура]. — К. : [б. в.], 2014. — 39 с.

25. Кахнич В. С. Міста-держави та міське право в середньовічній Європі. Історико-правове дослідження : монографія / Кахнич В. С. — Львів : Галицький друкар, 2014. — 138 с.

26. Ковалець Т. Р. Запорозьке військо у повстаннях 1625 та 1630 рр. в Україні: внутрішня організація і військове мистецтво : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Ковалець Т. Р. — Чернівці, 2014. — 20 с.

27. Котик Ю. В. Становлення та діяльність податкових органів УСРР у період непу (1921–1928 рр.): історичний аспект : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Котик Ю. В. — Черкаси, 2015. — 20 с.

28. Кравець Д. М. Західноукраїнська громадсько-політична думка про Радянську Україну (20-і — 30-і рр. XX ст.): автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Кравець Д. М. — Луцьк, 2014. — 19 с.

29. Кривошея І. І. Неурядова старшина Української козацької держави (середина XVII — 80-ті роки XVIII ст.): автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Кривошея І. І. — К., 2014. — 38 с.

30. Кузьмин Р. Я. Політичні та соціально-економічні перетворення більшовиків на Волині та у Східній Галичині в ході радянсько-польської війни 1919–1920 років : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Кузьмин Р. Я. — К., 2014. — 17 с.

31. Куницький М. П. Соціально-правовий статус місцевого населення райхскомісаріату «Україна» (1941–1944 рр.) : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Куницький М. П. — Переяслав-Хмельницький, 2014. — 43 с.

32. Левицька К. В. Парламентаризм в Україні (1917 р. — початок XXI ст.): історіографія : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / Левицька К. В. — Переяслав-Хмельницький, 2014. — 19 с.

33. Лепісевич П. М. Національні сили в розбудові державності Карпатської України в 1938–1939 роках : [монографія] / П. Лепісевич, М. Посівнич. — Львів : БОНА, 2014. — 191 с.

34. Мельнічук Л. В. Функціонування органів місцевого управління окупаційної адміністрації Рейхскомісаріату «Україна» (1941–1944 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Мельнічук Л. В. — Переяслав-Хмельницький, 2014. — 20 с.

35. Ніколаєв І. С. Ліквідація небільшовицьких партій та громадських об'єднань УСРР в 1920-х рр.: історико-правовий аспект : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Ніколаєв І. С. — Чернівці, 2014. — 30 с.

36. Панова І. Ю. Державний центр Української Народної Республіки в екзилі: історико-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 «Теорія та історія держави і права» / Панова І. Ю. — К., 2014. — 20 с.

37. Паршин І. Л. Вектори політики володарів Галицько-Волинської Русі (за матеріалами нарагивних латиномовних джерел XIII–XV століть) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Паршин І. Л. — Львів, 2014. — 20 с.

38. Подволоцький А. А. Правда історія Київської Русі: про що мовчать підручники історії : [іст. нарис] / Подволоцький А. А. — Харків : Аргумент Принт : Віват, 2014. — 351 с.

39. Розпутенко І. Третє тисячоліття — Україна і неоколоніалізм / Розпутенко І. — К. : К.І.С., 2014. — 355 с.

40. Серова К. Д. Внутрішня торгівля в Криму в другій половині XIX — на початку XX ст.: автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Серова К. Д. — Одеса, 2014. — 20 с.

41. Скрипчинська Н. О. Податкова політика радянської влади в українському селі в 20-х роках ХХ ст. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Скрипчинська Н. О. — К., 2014. — 20 с.
42. Сорока Ю. В. Брестська унія [1596] / Сорока Ю. В. — Х. : Фоліо, 2014. — 118 с.
43. Сорока Ю. В. Бій під Крутами [1918] / Сорока Ю. В. — Х. : Фоліо, 2014. — 118, [1] с.
44. Тимченко В. М. Південноукраїнські землі у торговельних зв'язках Російської імперії та Османської держави (1774–1853 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Тимченко В. М. — К., 2015. — 20 с.
45. Чура В. І. Розпад радянського ладу в західних областях УРСР на зламі 80–90-х років ХХ сторіччя : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01. Історія України / Чура В. І. — Львів, 2014. — 32 с.
46. Яневський Д. Б. Проект «Україна». Відомі історії нашої держави / Яневський Д. Б. — Харків : Фоліо, 2014. — 287 с.

ХРОНІКА НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЖИТТЯ

С. О. Костилєва

Сьомий міжвузівський науково-методичний семінар «Актуальні проблеми викладання історії України та історії української культури у вищій школі» (Київ, 5 грудня 2014 р.)

5 грудня 2014 р. в Національному технічному університеті України «КПІ» відбувся сьомий міжвузівський науково-методичний семінар «Актуальні проблеми викладання історії України та історії української культури у вищій школі». Ініціатором його проведення традиційно виступає кафедра історії нашого університету, а співorganizаторами заходу — Міністерство освіти і науки України, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. Особливістю ж цього річного семінару стало долучення до співorganizаторів заходу провідної наукової установи країни — Інституту історії України НАН України. Це зумовило особливості форуму, котрий проходив під гаслом тіснішого єднання академічної та вузівської науки задля популяризації нового наукового знання та вдосконалення навчального процесу у вищій школі.

В семінарі взяли участь провідні науковці Інституту історії України, а також керівники, професорсько-викладацький склад гуманітарних кафедр вищих навчальних закладів Києва та багатьох областей країни. В центрі дискусій перебували основні підходи до викладання історії у вищій школі з погляду культурної та етнічної толерантності та завдання історичної освіти у подоланні конфліктів історичної пам'яті в сучасній Україні.